38. KAZI SONUÇLARI TOPLANTISI 1. CİLT

T.C.
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü

T.C.
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü

38.
KAZI SONUÇLARI TOPLANTISI
1. CİLT

23-27 MAYIS 2016
EDİRNE

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayın No: 3490-1
Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü Yayın No: 175-1

YAYINA HAZIRLAYAN
Dr. Adil ÖZME

23-27 Mayıs 2016 tarihlerinde gerçekleştirilen
38. Uluslararası Kazı, Araştırma ve Arkeometri Sempozyumu,
Trakya Üniversitesi'nin katkılarıyla gerçekleştirilmiştir.

Kapak ve Uygulama
Yusuf KOŞAR

ISSN: 1017-7655

Kapak Fotoğrafı: Nurcan YAZICI METİN - Ü. Melda ERMİŞ - Akın TUNCER,
Demirköy Fatih Dökümhanesi Kazısı
2015 Yılı Çalışmaları

Not : Kazı raporları, dil ve yazım açısından Dr. Adil Özme tarafından denetlenmiştir.
Yayımlanan yazıların içeriğinden yazarları sorumludur.

İsmail Aygül Ofset Matbaacılık San. Tic. Ltd. Şti.
Tel: 0312 310 59 95
ANKARA-2017

SEMPOZYUM BİLİM KURULU

Prof. Dr. Yener YÖRÜK (Trakya Üniversitesi Rektörü-Edirne)

Prof. Dr. Burçin ERDOĞU (Zeytinlik Höyük Kazısı Başkanı, Trakya Üniversitesi-Edirne)

Prof. Dr. Mehmet ÖZDOĞAN (Kırklareli Höyüğü Kazısı Başkanı-Emekli Öğretim Üyesi)

Prof. Dr. Rainer CZICHON (Oymaağaç Höyüğü Kazısı Başkanı-Uşak Üniversitesi-UŞAK)

Prof. Dr. Engin BEKSAÇ (Trakya Üniversitesi-Edirne)

Prof. Dr. Mustafa ÖZER (Edirne Yeni Saray Kazısı Başkanı-Medeniyet Üniversitesi-İstanbul)

Prof. Dr. Andreas SCHANNER (Boğazköy Kazısı Başkanı-Alman Arkeoloji Enstitüsü-İstanbul)

Prof. Dr. Christopher ROOSEVELT (Kaymakçı Yerleşimi Kazısı Başkanı-Koç Üniversitesi-İstanbul)

Prof. Dr. Stefania MAZZONİ (Uşaklı Höyük Kazısı Başkanı-Floransa Üniversitesi-İtalya)

Prof. Dr. Musa KADIOĞLU (Teos Antik Kenti Kazısı Başkanı-Ankara Üniversitesi-Ankara)

Prof. Dr. Sabina LADSTATTAER (Efes Antik Kenti Kazısı Başkanı-Avusturya Arkeoloji Enstitüsü-Avusturya)

Prof. Dr. Özlem ÇEVİK (Ulucak Höyük Kazısı Başkanı-Trakya Üniversitesi-Edirne)

Prof. Dr. Sachihiro OMURA (Kalehöyük Kazısı Başkanı-Japon Anadolu Arkeoloji Enstitüsü-Kırşehir)

YAYIN KURALLARI

Genel Müdürlüğümüzce her yıl düzenlenen "Uluslararası Kazı, Araştırma ve Arkeometri Sempozyumu'nda sunulan raporlar, bu yıl da kitap olarak basılacaktır. Göndereceğiniz rapor metinlerinin aşağıda belirtilen kurallara uygun olarak gönderilmesi, kitabın zamanında basımı ve kaliteli bir yayın hazırlanması açısından önem taşımaktadır. Bildirilerin yazımında kitaptaki sayfa düzeni esas alınarak;

* Yazıların A4 kağıda, 13.5x19 cm.lik bir alan içinde 10 punto ile, satır aralığı 10 punto olacak şekilde, tirelemeye dikkat edilerek, Times New Roman fontu ile 10 sayfa yazılması,
* Başlığın 14 puntoda bold ve satır aralığı 14 punto olacak şekilde yazılması,
* Metinde ana başlıkların büyük harflerle ve italik, alt başlıkların ise küçük harflerle ve italik olarak yazılması,
* Dipnotların metnin altında ve metin içinde numaraları belirtilerek, 8 puntoda satır aralığı 8 punto olacak şekilde yazılması,
* Dipnot ve kaynakçada (bibliyografya) kitap ve dergi isimlerinin italik yazılması,
* Çizim ve resim toplamının 15 adetten fazla olmaması, fotoğrafların CD'ye JPG veya TlFF olarak kaydedilip gönderilmesi, gönderilen resimlerin çözünürlüğünün en az 300 pixel/ınch olması,
* Çizimlere (Çizim:.....), resimlere (Resim:.....), haritalara (Harita:.....) olarak alt yazı yazılması ve kesinlikle levha sisteminin kullanılmaması,
* Bildirilere, bütün yazarların mutlaka isim, unvan ve yazışma adresinin yazılması,
* Metin çıktısı ile birlikte metnin mutlaka CD'ye yüklenerek gönderilmesi gerekmektedir, CD'deki metin ile metnin çıktısı uyumlu olmadır. Aksi takdirde CD deki metin esas alınacaktır.

Yayınlanacak bildiri sayışının artması, kitapların zamanında basımını güçleştirdiğinden, bildirilerinizin sempozyum sırasında teslim edilmesi ya da en geç 1 Ağustos tarihine kadar, Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü, Yayınlar Şubesi Müdürlüğü, 2. TBMM Ulus/ANKARA adresine gönderilmesi gerekmektedir.

Yayın kurallarına uymayan ve geç gönderilen bildiriler kesinlikle yayınlanmayacaktır.

PUBLICATION INSTRUCTIONS

The papers presented in the International Symposium of Excavations, Surveys and Archaeometry will be published as before.

In order to complete a high-quality print in time, we kindly request you to send the paper texts in the format specified below:

1. Texts should be written in 10 pages on A4 paper, with Times New Roman and 10 type size within a space of 13.5x19 cm. Line spacing should be 10 points.
2. Heading should be written in bold with 14 typesize and with 14 points of line space. Main headings should be written with capitals, sub-headings with lower letters. Both types of headings should be written in italics.
3. Footnotes should be placed at the bottom of the pages, with their numbers indicated in the text. Footnote texts should be written with 8 type size and line space of 8 points.
4. Book and periodical titles in the footnotes and bibliography should be written in italics.
5. Total number of drawings and photos should not exceed 15. Photos should be either in JPG or TIFF format with at least 300 dpi solution and sent in a separate file.
6. Captions should be added to drawings (Drawing: ……), photos (Photo: ……) and maps (Map: ……). Plate system should not be used.
7. Authors must indicate their names, titles and contact information in their papers.
8. Digital text of the paper should be added to the print-out and both texts should be identical. Otherwise the digital version will be considered default.

As sudden accumulation of papers makes it difficult to complete printing in time, papers should either be submitted during the symposium or sent to the adress Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü, Yayınlar Şubesi Müdürlüğü, 2. TBMM Ulus / ANKARA until the 1st of August.

The papers that fail to comply with those instructions or that are sent after the deadline will not be published on no account.

İÇİNDEKİLER

Vecihi ÖZKAYA, Feridun S. ŞAHİN, Yılmaz Selim ERDAL,
Metin KARTAL, Gizem KARTAL, Marion BENZ
Körtiktepe 2015 Kazı Çalışmaları 1

Vedat KELEŞ, Hasan Ertuğ ERGÜRER, Hasan KASAPOĞLU, Ersin ÇELİKBAŞ,
Alper YILMAZ, Büşra Elif KASAPOĞLU, Kasım OYARÇİN,
Michael Deniz YILMAZ, İsmail AKKAŞ
Parion 2015 Yılı Kazı ve Restorasyon Çalışmaları 23

Michael BLÖMER, Dilek ÇOBANOĞLU, Engelbert WINTER
Doliche 2015 47

Turgut Haci ZEYREK, Ali Nadir ZEYREK
Kastabala Kazı Çalışmaları 2015 65

Halime HÜRYILMAZ
Gökçeada – Yenibademli Höyük 2015 Yılı Kazıları 77

Douglas BAIRD, Gökhan MUSTAFAOĞLU, Andrew FAIRBAIRN
2015 Yılı Boncuklu Höyük Kazısı Tarımın Yayılımı ve
Çatalhöyük'ün Öncüleri 87

Hüseyin Sabri ALANYALI
2015 Yılı Side Kazı ve Araştırmaları 97

Burçin ERDOĞU
Gökçeada Uğurlu – Zeytinlik 2015 Yılı Kazı Çalışmaları 117

Aytaç COŞKUN
2015 Yılı Zerzevan Kalesi Kazı Çalışmaları (2. Sezon) 125

M. SEYER und Mitarbeiter
Limyra 2015 151

C. Brian ROSE, Ayşe GÜRSAN SALZMANN
Gordion 2015 165

Halil TEKİN
Domuztepe: Türkiye Doğu Akdenizinde Bir Mezopotamya
Geç Neolitik Yerleşimi 179

Gülgün KÖROĞLU
Sinop Balatlar Kazısı 2015 Yılı Kazı Çalışmaları 191

Philipp NIEWÖHNER, Christof BERNS, Reyhan ŞAHİN
Milet 2015 Yılı Çalışmaları 205

Nurettin KOÇHAN, Korkmaz MERAL, Ahmet Cuneydi HAS,
Ahmet TERCANLIOĞLU
Kyzikos 2015 223

Mehmet KARAOSMANOĞLU, Halim KORUCU, Mehmet Ali YILMAZ
Altıntepe Urartu Kalesi 2015 Yılı Kazı ve Onarım Çalışmaları 233

Hüseyin YURTTAŞ, Haldun ÖZKAN, Zerrin KÖŞKLÜ, Nurşen ÖZKUL FINDIK,
Süleyman ÇİĞDEM, Muhammet Lütfü KINDIĞILI, Esra HALICI,
M. Emin DOĞAN, Ahmet YUKA
Kemah Kalesi Kazısı 2015 Yılı Çalışmaları 247

YILMAZ AKKAN, Aslı SARAÇOĞLU, Arzu ÖZVER
2015 Yılı Tralleis Antik Kenti Restorasyon ve Alt Yapı Çalışmaları 265

Elif GENÇ, Birgül YILDIZ KÖSE
2015 Yılı Kuriki Höyük Kazısı 279

Elif GENÇ, Tenzile UYSAL
Doğanpınar Barajı Tilbaşar Höyük 2015 Yılı Kazısı 293

Yılmaz AKKAN, Ali Yalçın TAVUKÇU, Akın TEMÜR, Zerrin AYDIN TAVUKÇU,
Mesut CEYLAN, Sinem COŞKUN, Adem ATALAY
Alabanda 2015 305

Göksel SAZCI, Meral BAŞARAN MUTLU
Maydos Kilisetepe Höyüğü Kazısı 2015 Sezonu Çalışmaları 329

Masako OMURA
2015 Yassıhöyük Kazıları 343

Francesco D'ANDRIA
Phrygia Hierapolis'i (Pamukkale) 2015 Yılı Kazı ve Restorasyon Çalışmaları 353

Şengül AYDINGÜN
Küçükçekmece Göl Havzası (Bathonea) Kazıları İlk Beş Yıllık
Değerlendirme 2010-2015 371

Gülriz KOZBE, Sabri KARADOĞAN, Akarcan GÜNGÖR
Batman İl Sınırları İçinde Kalan Ilısu Barajı Etkileşim Alanına Dair Jeomorfolojik ve Arkeolojik Tespitler 389

Taner KORKUT
Tlos 2015 Kazı Etkinlikleri 407

Nuran ŞAHİN, Onur ZUNAL, Gülşah GÜNATA, Gülşah SARIKAYA, Hüseyin DOĞAN, Görkem GÖKOLUK
Klaros 2015 425

Serdar AYBEK, Onur GÜLBAY, Burak ARSLAN, Yılmaz BALIM
Metropolis Arkeolojik Araştırmaları, 2015 439

Ahmet Cem ERKMAN, Şakir Önder ÖZKURT, Cesur PEHLEVAN
Kurutlu Kazısı 457

Şahin YILDIRIM
Tios-Tieion 2015 Yılı Kazı Çalışmaları 465

Ayla SEVİM EROL, Alper Yener YAVUZ, Erhan TARHAN, Serdar MAYDA, Tümel Tanju KAYA, Çilem SÖNMEZ SÖZER, Hakan MUTLU
2015 Yılı Çankırı Çorakyerler Kazısı 479

Abuzer KIZIL, Taylan DOĞAN
Euromos 2015 Yılı Çalışmaları 497

Harun TAŞKIRAN, Kadriye ÖZÇELİK, Gizem KARTAL, Yavuz AYDIN, Betül FINDIK, Hande BULUT, Eşref ERBİL, M. Beray KÖSEM
2015 Yılı Karain Mağarası Kazıları 521

Timothy P. HARRISON, Elif DENEL, Stephen BATIUK
Tayinat Höyük Kazıları, 2015 539

Atilla ENGİN, Engin ÖZGEN, Olcay ZENGİN-KOŞAN
Filiz AY-ŞAFAK, Aydoğan BOZKURT
Oylum Höyük 2015 555

2015 YILI KURİKİ HÖYÜK KAZISI

Elif GENÇ*
Birgül YILDIZ KÖSE

Batman İli, Merkez İlçesi, Oymataş Köyü, Kuriki Höyük 2015 yılı kazı çalışması, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü'nün 03.07.2015 gün ve 130537 sayılı izinleri ve Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü'nün maddi destekleri ile gerçekleştirilmiştir.[1] Ilısu ve HES Projesi kapsamında 2009 yılında başlatılan Kuriki Höyük Kazısının 2015 yılı çalışmaları, 21 Temmuz–18 Eylül 2015 tarihleri arasında, Batman Müze Müdürlüğü Başkanlığında[2] ve danışmanlığımda öğretim üye ve öğrencilerin katılımı ile yürütülmüştür.[3]

Kuriki Höyük, Batman İl merkezinin 14 km. güneyinde, Oymataş Köyü'nün 1.10 km. güney-batısında ve Batman Çayı'nın Dicle Nehri'ne döküldüğü noktada yer almaktadır. Yerleşim, zengin petrol yataklarına sahip Raman Dağı'nın batısında ve Batman Çayı'nın doğu kenarındadır. Kuriki Hö-

* Yrd. Doç. Dr. Elif GENÇ, Çukurova Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Arkeoloji Bölümü, Balcalı-Adana/TÜRKİYE, egenc@cu.edu.tr
Birgül YILDIZ-KÖSE, M.A., Arkeolog, birguly7@hotmail.com

1 Kültür ve Turizm Bakanlığı, Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü'ne, Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü'ne izin ve desteklerinden dolayı teşekkürlerimizi sunarız.

2 Batman Müzesi Müdürlüğüne ve tüm müze çalışanlarına yardımlarından dolayı çok teşekkür ederiz.

3 Kazıya, arkeologlar Birgül Yıldız-Köse, Çağan Köse, Kemal Atak, Ayşe Arslan, Fatma Çelebi, Fatma Kaya, Enes Aydemir, Nurullah Ceylan, Veysel Aşıklı, Selbi Can, Gülsemin Boğa, Muhammed Emin Demiray, Burhan Oğuz, Çukurova Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Arkeoloji Bölümü lisans öğrencileri; Ali Taylan Yeter, Süleyman Yenice, Halil İbrahim Eber, Batman Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Seramik Bölümünden Yrd. Doç. Dr. Murat Bayazit, Batman Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Kültür Varlıklarını Koruma ve Onarım Bölümü, Restorasyon Programından öğrenci Veysel Ağrak, Bakanlık temsilcisi olarak Batman Müzesi'nden Zeynep İsen daha sonra Adana Müzesinden Metin Ağrak, ikinci temsilci olarak M. Cabir Alper katılmışlardır. Bakanlık Temsilcilerimize yardım ve destekleri için teşekkürlerimizi sunarız.

yük, yaklaşık 250x100 m.lik bir alanı kaplamakta ve birbirine 70 m. mesafede bulunan iki höyükten oluşmaktadır. Doğuda bulunan höyük Kuriki Höyük 1; batıdaki ise Kuriki Höyük 2 olarak adlandırılmıştır (Resim: 1-2).

2015 yılında; Kuriki Höyük 1'de (A Alanı doğu yamacı L/23-24, M/23, kuzey yamacı J/23-24, batı yamacı L/18-19, M/19 ve N Alanında K/15 plankareler), Kuriki Höyük 2'de (D Alanı H/9, H/11, I/11, J/8-11 ve K/10 plankareler) ve Nekropol Alanında (E Alanı batı N/14 ve doğu N/18-19 plankareler) olmak üzere üç farklı alanda 20 plankarede kazı çalışmaları yürütülmüştür (Çizim: 1):

a- Kuriki Höyük 1'in batı, doğu ve kuzey yamaçlarında çalışılarak, Geç Kalkolitik ve Erken Tunç Çağı başlarına ait yerleşimlerin araştırılması,

b- Kuriki Höyük 2'nin doğu eteklerinde, M.Ö. 2. bine ait bazı kapların bulunması nedeniyle bu döneme ait tabakanın belirlenmesi,

c- Aynı alanda, ilk kez 2012 yılında ortaya çıkartılan Demir Çağı yapısının tamamının ortaya çıkartılması ve

d- Nekropol alanındaki çalışmalara devam edilmesi amaçlanmıştır.

KURİKİ HÖYÜK 1

Kuriki Höyük'teki ilk iskan izlerine 1. Höyükte rastlanmış olup dört kültür katı tespit edilmişti[4]:

İlk yerleşim, Geç Kalkolitik Dönemden Erken Tunç Çağı başlarına kadar devam eder.

Uzun bir aradan sonra, Erken/Orta Demir Çağında tekrar yerleşilmiştir. Geç Demir Çağı sonu/Hellenistik Dönemde yerleşim batı höyük ile sınırlı kalmış, nekropol alanı höyüğün güney yamacına kadar genişlemiştir.

4 Genç ve diğ. 2011, 147; Genç ve diğ. 2013, 464-465; Genç ve diğ. 2014, 292 vd.; Genç ve diğ. 2015, 465-466; Genç 2013, 229; Genç 2016, 166.

Parth-Roma Döneminde büyük yapı inşa edilmiştir (M.Ö. 2. yy-M.S. 2. yy. arası)

Ortaçağ sadece yüzey buluntuları ile saptanabilmiştir.

IV. Tabaka (Geç Kalkolitik-Erken Tunç Çağı I)

Geç Kalkolitik Döneme ait dört mimari evre (IVb1-4), Erken Tunç Çağı başlarına ait iki mimari evre (IVa1-2) belirlenmiştir. IV. tabaka, höyüğün güney, batı ve özellikle doğu yamacında daha geniş alanda araştırılabilmiştir. Kazılar sırasında elde edilen yanmış tohum ve kemikten alınan radyo karbon analiz sonucu, Kalkolitik yerleşimini yaklaşık M.Ö. 3940-3370 tarihleri arasına yerleştirmiştir.[5] Bu tarih aralığı, Kuriki Höyüğü, Kuzey Mezopotamya kronolojisine göre Yerel Geç Kalkolitik Dönemin 3. ve 4. evrelerine yerleştirmektedir.[6] Erken Tunç Çağı için sadece bir örneğin analizi yapılabilmiş ve M.Ö. 3090-2880 tarihlerini vermiştir.[7]

Höyüğün doğu yamacında, IV.tabakanın farklı mimari evrelerine ait taş temelli günlük kullanım yapıları, daha önceki senelerde ortaya çıkartılmıştı.[8] 2015 yılı kazılarında, bu yapıların hemen güney doğusunda, beş adet fırın kalıntısı açığa çıkartılmıştır (Resim: 3 ve 4). Günlük kullanım yapılarının içinde fırın veya ocak kalıntılarına rastlanmamış olması ve beş adet fırının, yapıların dışında ayrı bir alanda toplanması, höyüğün bu bölümünün özel olarak fırınlar için düzenlenmiş olduğunu düşündürmektedir. Fırınlar, höyüğün doğal eğimine uygun olarak doğudan güney-batıya doğru sıralanmaktadır. Taş döşeli tabanları ve kil sıvalı yüzeyleri, sonraki dönem çukurları tarafından kesilmiş olmasına rağmen, iyi korunmuştur. Beş fırından dördü

5 IVb3 evresine ait silo içinden elde edilen karbonlaşmış tohum örneklerinin üç farklı laboratuarından alınan analiz sonuçları şu şekildedir: AMS-standard delivery, 2 sigma calibration Beta-381581: Cal BC 3630-3565, Cal BC 3535-3490, Cal BC 3465-3375; Beta-381580: Cal BC 3645-3625, Cal BC 3600-3525, CEDAD LTL15745A: Cal.BC.3940-3640; LTL12391A:Cal.BC.3630-3590; Cal.B.C.3530-3350; MKL_1663:Cal.BC.3517-3396; Cal.BC.3386-3096.

6 Kronolojik tablo için bkn. Akkermans-Schwartz 2003, Fig.6.3; Rothman 2004, Tablo I; Ur 2010, Tablo 1; Stein 2012, Tablo 1; Wikinson ve diğ. 2014, Tablo 1.

7 CEDAD LTL15744A: 94.4 % probability Cal.BC.3030-2880.

8 Genç 2016, 167, çizim 2.

yuvarlak (L.376, L.387, L.394, L.430), biri oval (L.445) görünümlüdür (Resim: 4). Bunlardan, yuvarlak olan fırınlar 1,5 ile 2 m. arasında çaplara sahiptir. Fırınlardan ikisinin yuvarlak tabanı tek sıra taşlarla çevrelenirken (L.387 ve L.430), diğer ikisinin tabanı ise kerpiç ile (L.376 ve 394) çevrelenmiştir. Taş ve kerpiç ile sınırlanan fırın tabanlarına yumruk büyüklüğündeki çakıl taşı ve az sayıda seramik kırıkları döşenmiş ve üzeri yaklaşık 5 ile 7 cm. kalınlıkta kil ile sıvanmıştır (Resim: 5). Fırınının kil sıvasında ve alttaki çakıl taşları üzerinde ateşin şiddeti görülebilmektedir. Yüksek ısı nedeniyle tabanda kararmalar, çakıl taşlarında çatlamalar mevcuttur. Oval fırının ateşhane haznesi olarak adlandırılan bölümü yuvarlak, havalandırma bölümü ise ovaldir (L.445 Resim: 4). Fırının yuvarlak yan kenarları şiddetli ısı nedeniyle cüruflaşmıştır. Fırının içindeki küllü toprakta çok sayıda çanak-çömlek kırıkları ele geçmiştir. Ancak, bunlar seramik fırınlarında olduğu gibi, aşırı ısıdan cüruflaşmış veya yamuk görünüme sahip değildir. Bu nedenle, gerek fırınların içinden ve gerekse yakın çevresinden gelen bulgular, bunların kullanım amacını ortaya koyabilecek özellikte değildir. Fırınlarla ilişkili olduğu düşünülen ve 2.70x1 m. ölçülerindeki dikdörtgen mekân, her iki fırın arasına itinalı yerleştirilmiştir (Resim: 4, L.376 ve L.387 No.lu fırınların arasında).

Fırınların yanından ve çevresinden çok sayıda petrol ile ilişkili maddelere/bitum kalıntılarına rastlanmıştır. Bunlar, kapların içinde olduğu gibi, iç ve dış yüzüne sıvanmış/bulaşmış olarak da bulunmuştur (Resim: 6a-e). Bitum kalıntıları, kilolarla ifade edilebilecek kadar çok sayıda ele geçmiştir. Fırınların çevresinde yoğunlaşan bitum kalıntıları, yanıcı özelliğinden dolayı, ateşi güçlendirmek amacıyla kullanılmış olmalıdır. 2013 yılında da Demir Çağına ait bitum kalıntıları tespit edilmişti.[9] Bunlar, daha çok su geçirgenliği önlemek için taban sıvası olarak kullanılmıştır. 2015 yılı kazıları ile bitum kalıntılarının kullanımının sadece Demir Çağı ile sınırlı kalmadığı, Geç Kalkolitik Döneme kadar indiği anlaşılmıştır. Kuriki Höyük, zengin petrol kaynağının yer aldığı Raman Dağı'nın hemen batısında ve çok yakın bir konumdadır. Kuriki Höyük sakinleri, petrol ile ilişkili maddeleri, M.Ö. 4. binlerden itibaren temin etmiş ve günlük hayatının çeşitli bölümlerinde kullanmıştır. Geç Kalkolitik

9 Genç ve diğ. 2015, 462-463, Resim 6.

Dönemde bitüm, fırınlarda ateşi güçlendirmek amacıyla, Demir Çağında ise evlerinin tabanında yalıtım malzemesi olarak kullanmış olmalıdır. Kuriki Höyük'ün yakın çevresinde petrol sızıntı alanları mevcuttur.[10] Kuriki Höyük bitüm kaynağının hangi sızıntı alanından temin edildiği sorusu, çalışmalar tamamlandığında netleşecektir.[11]

Geç Kalkolitik Dönemde, Kuzey Mezopotamya'da (Güneydoğu Anadolu, Kuzey Suriye, Amuk Ovasına kadar) geniş bir yayılım gösteren bitkisel katkılı saman yüzlü kaplar,[12] Kuriki Höyük için de baskın kap grubunu oluşturmaktadır. Bunlarla birlikte az sayıda güney karakterli ince elenmiş kum katkılı kaplar da ele geçirilmiştir. Yaklaşık M.Ö. 3900-3300 yıllarında Geç Kalkolitik 3 ve 4 dönemlerine yerleştirilen Kuriki Höyük'ün ilk yerleşimi, Kuzey Mezopotamya'nın Yerel Geç Kalkolitik kültürünü yansıtmaktadır. Radyokarbon tarihlemeleri ile de doğrulanan bu dönem, çanak çömlek formları ile de desteklenmektedir. Örneğin, Geç Kalkolitik 3 Dönem için tipik kap formlarından olan omurgalı pişirme kapları ile çekiç başlı çanaklar, Kuriki Höyük'te çok sayıda ele geçirilmiştir (Çizim: 2)[13] ve bu kaplar, Geç Kalkolitik 4 Döneminde de kullanıma devam etmektedir. Bu dönemde ilk kez görülen çark yapımı mineral katkılı Uruk tipi akıtacak ile çapraz taramalı çizi bezemeli kap parçaları, Kuriki Höyük kazılarından ele geçirilmiş olmasına rağmen dönemi için tipik devrik ağızlı kâseler bulunmamıştır.

Geç Kalkolitik 3 Döneminden daha erken bir dönemin varlığına işaret eden, Ubeyd benzeri boyalı kap parçaları ve alt kısımları tıraşlanmış çanaklar ele geçmiştir. Sadece birkaç örnekten oluşan Ubeyd gelenekli boyalı parçalar ile düğme biçimli damda mühür, fırın tabanlarından daha alt seviyeden gelmiştir. Bunlar, Kuriki Höyük'te Yerel Geç Kalkolitik 3'ten daha erken bir dönemin varlığına işaret etmektedir.

10 Connan ve diğ. 2013, Fig.1, Fig.6.

11 Kuriki Höyük bitüm kaynağının tespiti için çalışmalar devam etmektedir. Çalışmalar, Dicle Üniversitesinden

12 Doç.Dr.Orhan Kavak ve Université Louis Pasteur- Fransa'dan Dr. Jacques Connan tarafından yürütülmektedir.

13 Braidwood ve Braidwood 1960, 232.; Akkermans-Schwartz 2003,189-190; Mazzoni 2000, 98.

Geç Kalkolitik ve Erken Tunç Çağı mimari kalıntıları, höyüğün batı yamacında da açığa çıkartılmıştır. Doğu yamaçta olduğu gibi benzer bir tabakalaşma mevcuttur. Doğu yamacında bulamadığımız ince nitelikte çark yapımı Erken Tunç Çağı Ninive V benzeri çanak parçaları, batı yamacında çok sayıda ele geçmiştir. Aynı alanda, Geç Kalkolitik Döneme ait dört mimari evre belirlenmiş olup el yapımı saman yüzlü çanak-çömlek parçaları doğu yamacı kapları ile aynı özellik göstermektedir.

III. Tabaka (Demir Çağı)

Höyüğün doğu ve batı yamaçlarında çok iyi korunmamış Demir Çağı bulgularına ulaşılmıştır. Atık çukurlarından, ağız kenarı yivli ve boyalı Erken Demir Çağı kap parçaları, bitum ile sıvalı taban parçalarının yanında, biri Erken Demir Çağı diğeri Assur kap formuna sahip iki kap ve içinde bitum kalıntısı bulunan yumurta gövdeli bardak, memecik dipli Assur kadehi (Resim: 7) ve üzerinde ritüel bir konunun işlendiği silindir mühür (Resim: 8) bu dönemin buluntuları arasındadır.

KURİKİ HÖYÜK 2

Kuriki Höyük 2'deki ilk yerleşim Geç Tunç Çağına kadar inmektedir. Onun üzerinde Orta/Geç Demir Çağı, Hellenistik ve Parth-Roma Dönemi kalıntıları vardır.

III. Tabaka (Geç Tunç Çağı)

2012 yılında, Geç Tunç Çağına tarihlenebilecek bazı kaplar ele geçirilmişti.[14] Bu kalıntıların çıktığı yerde daha detaylı çalışma yapılmıştır (Resim: 9). II. tabaka büyük yapısının doğusunda ve onun hemen alt seviyesinde Geç Tunç Çağı buluntularına ulaşılmıştır. Depolama küplerinden daha alt seviyede bir adet tandır kalıntısı ile çevresi taşlarla çevrelenmiş silo açığa çıkartılmıştır. Bu seviyeden sonra herhangi bir mimari kalıntıya rastlanmamış ancak, bir adet

14 Genç ve diğ. 2014, 295.

ip delikli tutamaklı damga mühür, tunç iğne, serpantin keski ve dönemini iyi yansıtan Nuzi boyalı kap parçaları ele geçirilmiştir (Resim: 10).

II. Tabaka (Orta Demir/Yeni Assur Dönemi ?)

2010 yılından itibaren Kuriki Höyük'ün doğu bölümünde kazılar yürütülmektedir. 2015 yılında da aynı alanda 8 ayrı plankarede çalışılmıştır. 2014 yılında 26x15m. ölçülerdeki yapı[15] 2015 yılında 28.5m.x20.6 m. ölçülere ulaşmıştır (Resim: 11). Yapının sadece kuzey dış duvarı korunmuş, diğer yönlerden gerek tarımsal faaliyetler ve gerekse Geç Demir/Hellenistik Dönem silo ve atık çukurları nedeniyle günümüze ulaşmamıştır. Kuzey dış duvar kalınlığı 2,10 m., iç duvar kalınlığı 1,50 m.dir. Yapı sadece taş temel seviyesinde korunmuştur. Bazı duvarların üzerinde kerpiç kalıntıların varlığı, duvarların taş temel üzeri kerpiç ile yükseltildiğini göstermektedir. Kapı geçitlerine ve taban seviyelerine rastlanmamıştır. Bu nedenle yapıyı tarihleyebilecek *in situ* buluntu mevcut değildir. Ancak, yapının duvarını kesen silo içinden elde edilen tohum örneğinin radyo karbon analizi M.Ö. 760-400 tarihlerini vermiş olup, en azından büyük yapının bu tarihlerden önce terk edilmiş olabileceği düşünülmektedir.

I. Tabaka (Geç Demir/Hellenistik Dönem)

Aynı alanda, II. tabakanın büyük yapısının üzerinde bazı taş duvar sıraları ortaya çıkartılmıştır. Belli bir plan vermeyen bu duvarlarla ilişkili olarak, üçgen boya bezemeli testi ve bitüm kalıntıları toplanmıştır. Bitum kalıntıları Kuriki Höyük 2'de de bulunmuştur.

Nekropol (E Alanı)

Mezarlık alanı, Kuriki 1 höyüğünün güney ve güneybatısında, yaklaşım 60x20m.lik bir alana yayılmıştır (Resim: 2). 2015 yılında, biri batısında diğeri de doğusunda olmak üzere iki açmada çalışılmıştır. Mezarlığın M.Ö. 760-M.S. 60 yılları aralığında kullanıldığı gömü eşyaları ile de desteklenmektedir. 2015

15 Genç 2016, 171, Resim 9.

yılında; üç adet taş sanduka mezar, üç adet basit toprak mezar ve bir adet çukur mezar olmak üzere 7 mezar açığa çıkartılmıştır. Bir mezar dışında mezar eşyasına rastlanmamıştır. 2009 yılından itibaren açığa çıkartılan mezar sayısı 71, iskelet sayısı 77'yi bulmuştur. Sanduka mezarlardan birinde iki birey gömülmüş, basit toprak mezarlarda da sanduka mezarlarda olduğu gibi benzer bir yön birliği bulunmaktadır. Hepsinin başları doğu yönündedir. Höyüğün batı yamacındaki basit toprak mezarda, yetişkin bir bireyin göğsü hizasında, demir hançer *in situ* olarak ele geçirilmiştir. Bir adet çukur mezar, nekropolün batısında olup, birey çukurun kenarına *hocker* pozisyonunda yatırılmıştır. Nekropolun batı bölümünde yoğun küllü toprak ve çok sayıda hayvan kemik parçaları toplanmıştır. Kemiklerin bir kısmının yanık olduğu görülmüştür. Aynı alanda bazı duvar sıraları da vardır. Yanık küllü toprağın ve hayvan kemiklerinin yoğunlaştığı mezarlığın batı bölümü, defin işlemi sırasında ölü yemeğinin pişirildiği yer olarak değerlendirilmektedir.

Sonuç olarak, Kuriki Höyük'te 2009-2015 yıllarında yapılan 7 dönem kazı çalışması sonucunda, Geç Kalkolitik Dönemden Parth-Roma Dönemine kadar, gerek mimarisi ve gerekse küçük buluntuları ile Kuriki Höyük'ün Yukarı Dicle Bölgesi kültürleri içindeki yerini ortaya koymuştur.

KAYNAKÇA

AKKERMANS,P.-SCHWARTZ,G.M. 2003, *The Archaeology of Syria, From Complex Hunter-Gatherers to Early Urban Societies (ca.16,000-300 B.C.),* (2003).

BRAIDWOOD,R.-BRAIDWOOD,L.,1690, *Excavations in the Plain of Antioch I,OIP LXI* (1960).

CONNAN,J.-KOZBE,G.-KAVAK,O.-ZUMBERGE,J.-IMBUS,K., 2013 "The bituminous mixtures of Kavuşan Höyük (SE Turkey) from the end of the 3rd millennium (2000 B.C.) to the Medieval period (AD 14th century):Composition and origin" *Organic Geochemisty 54* (2013), 2-18.

GENÇ,E.-VALENTINI,S.-D'AGOSTINO, A., 2011 "Kuriki Höyük 2009 Yılı Kazı Çalışması" *32.KST* (2011) 1. Cilt, Ankara,142-153.

GENÇ,E.-VALENTINI,S.-D'AGOSTINO, A., 2013 "Kuriki Höyük Archaeological Project 2010, A Preliminary Report" *33.KST* (2013) 2.Cilt, Ankara, 463-479.

GENÇ,E.-YILDIZ-KÖSE,B.-KÖSE,Ç., 2014 "2012 Yılı Kuriki Höyük Kazıları" *35.KST* (2014), 1.Cilt, Muğla, 292-302.

GENÇ,E.-YILDIZ-KÖSE,B.-KÖSE,Ç.,2015 "2013 Yılı Kuriki Höyük Kazısı" *36.KST* (2015), 1.Cilt, Ankara, 459-474.

GENÇ,E., 2013 "Kuriki Höyük 2011 Yılı Kazısı" *34.KST* (2013), 1.Cilt, Çorum, 229–240.

GENÇ,E.,2016 "2014 Kuriki Höyük Kazısı" 37.*KST* (2016), 3.Cilt, Ankara, 165-182.

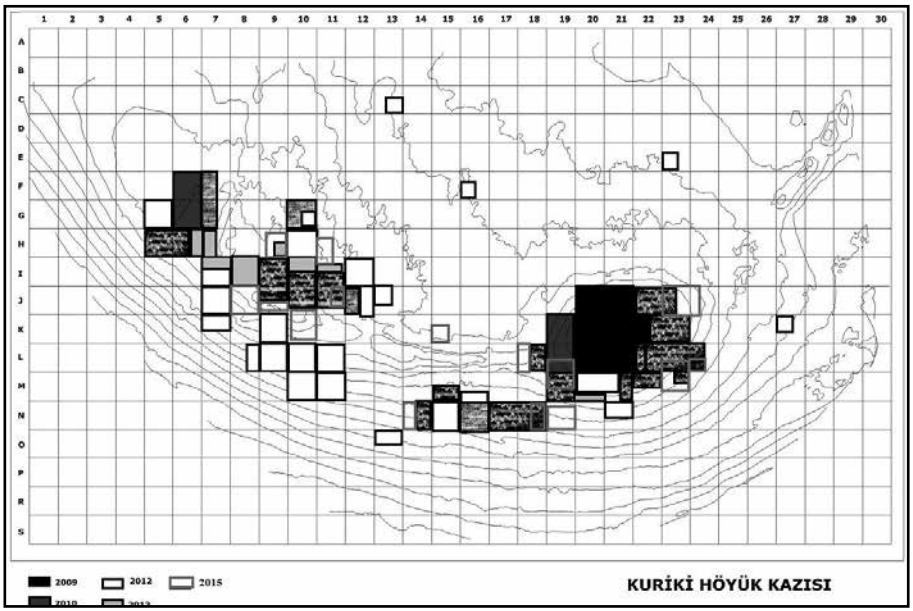
MAZZONI,S.2000, "From the Late Chalcolithic to Early Bronze I in North-West Syria:Anatolian Contact and Regional Perspective" *Chronologies des Pays Du Caucase et de L'Euphrate Aux IVe-IIIe Millenaires,* Actes du collaque d'Istanbul, 16-19 Décembre 1998 (edts. C.Marro-H.Hauptmann) Varia Anatolica XI (2000), 97-114.

ROTHMAN,M.S. 2004,"Studying the Development of Complex Society:Mesopotmaia in the Late Fifth and Fourth Millennia B.C." *Journal of Arcaeological Research 12-1,* (March 2004), 75-119.

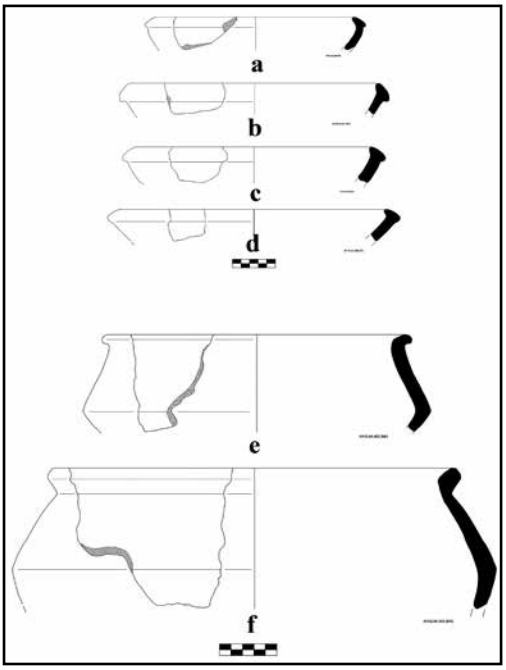
STEIN,G.J. 2012, "The Development of Indigenous Social Complexity in Late Chalcolithic Upper Mesopotamia in the 5th-4th Millennia BC-An Initial Assesment" *Origini XXXIV* (2012), 125-151.

UR,J.A.2010, "Cycles of Civilisation in Northern Mesopotamia, 4400-2000 B.C." *Journal of Archaeological Research 18* (2010), 387-431.

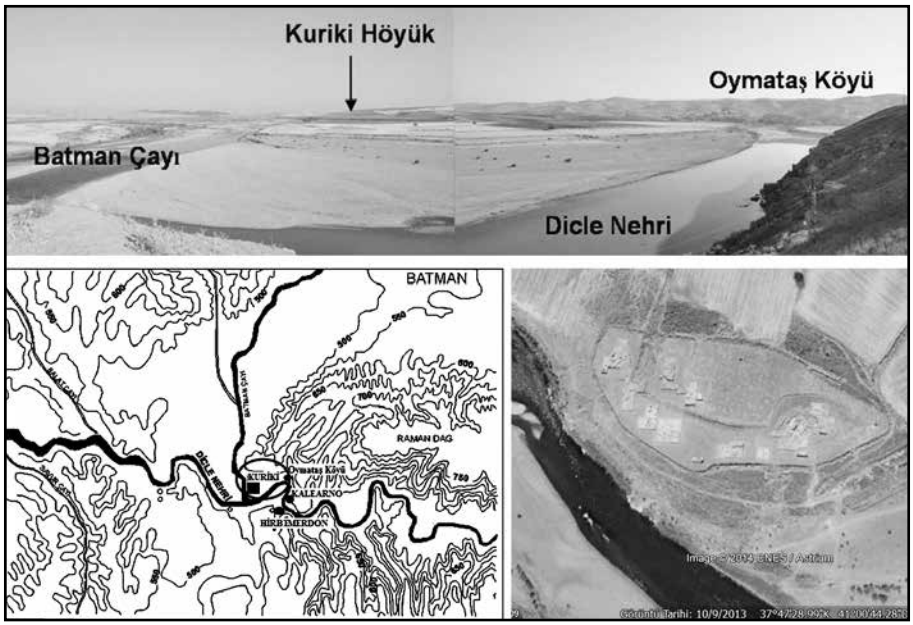
WILKINSON,T.J.-GRAHAMPHILIP-BRADBURY,J.-DUNFORD,R.-DONOGHUE,D.-GALIATSATOS,N.-LAWRENCE,D.-RICCI,A.-SMITH,S.L., 2014 "Contextualizing Early Urbanization:Settlement Cores, Early States and Agro-pastoral Strategies in the Fertile Crescent During the Fourth and Third Millennia BC" *Journal of World Prehistory 27-1* (March 2014), 43-109.

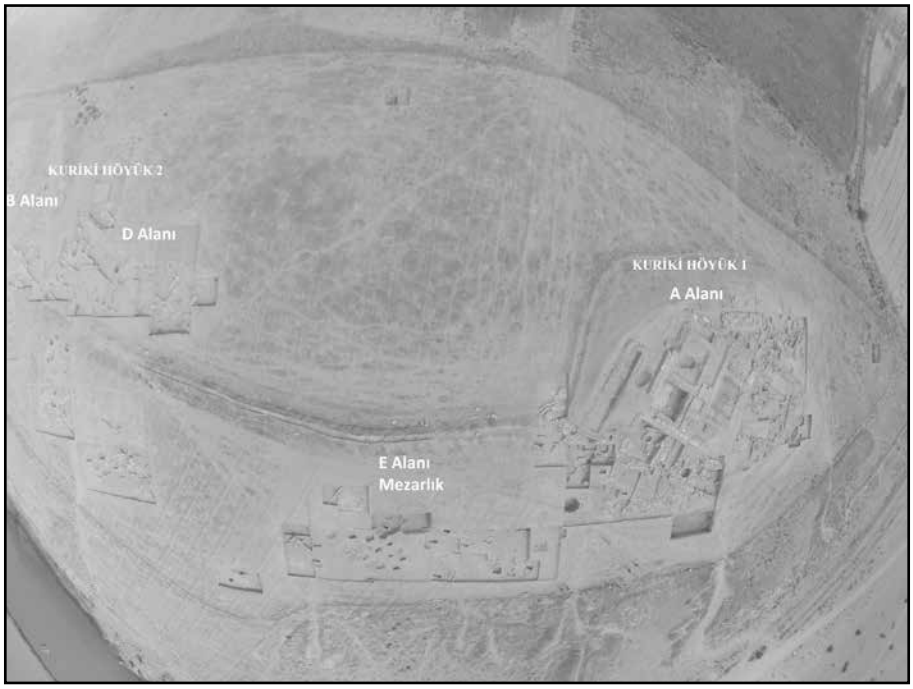
Çizim: 1

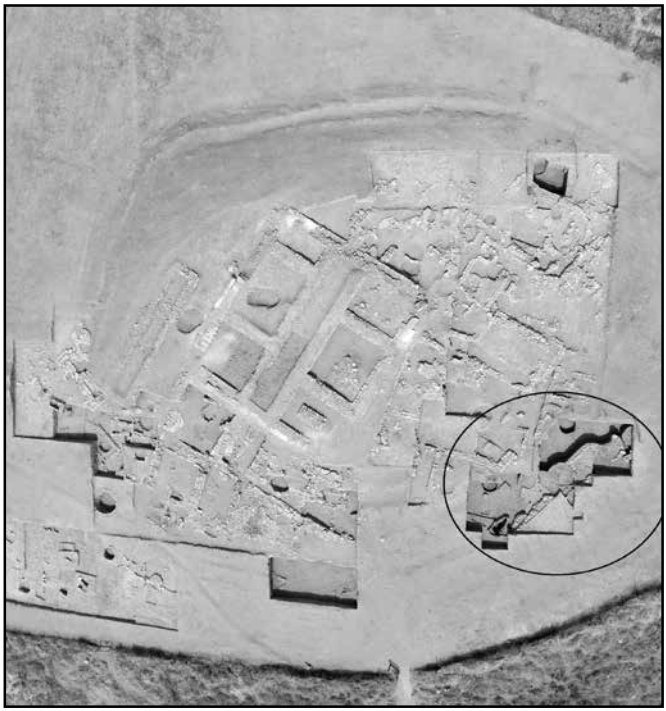
Çizim: 2

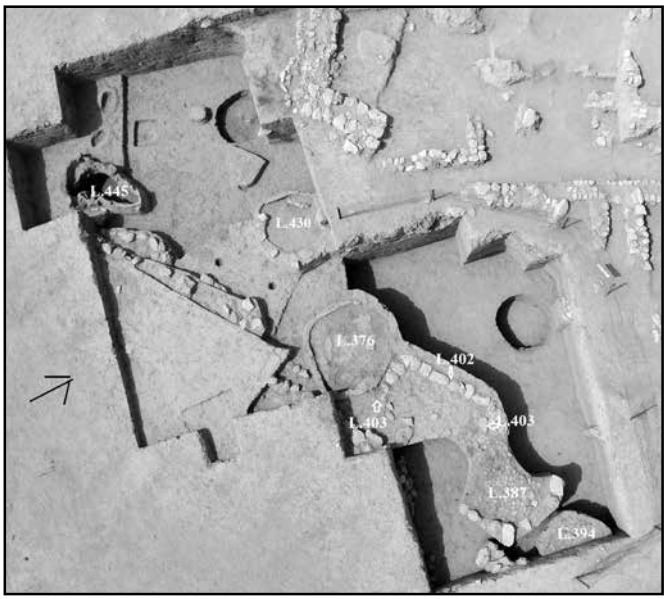
Resim: 1

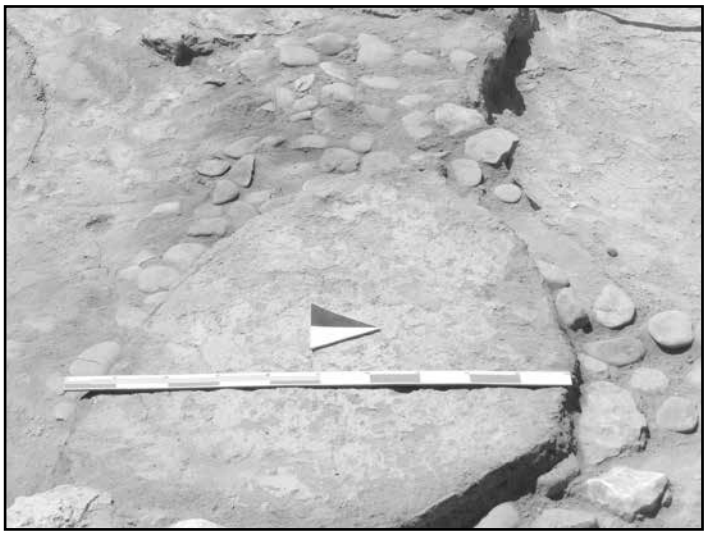
Resim: 2

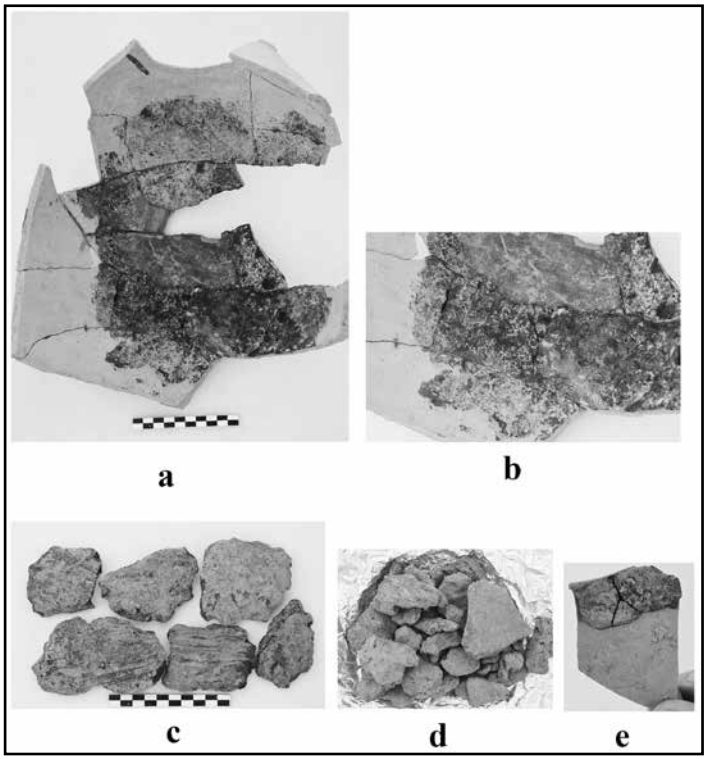
Resim: 3

Resim: 4

Resim: 5

Resim: 6

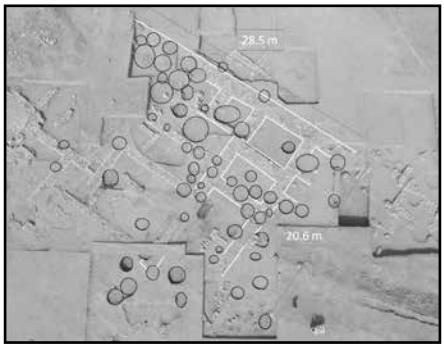
Resim: 7

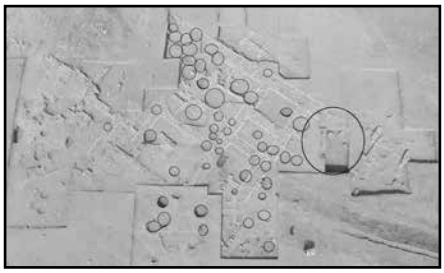
Resim: 10

Resim: 8

Resim: 11

Resim: 9

ISSN 1017-7655